

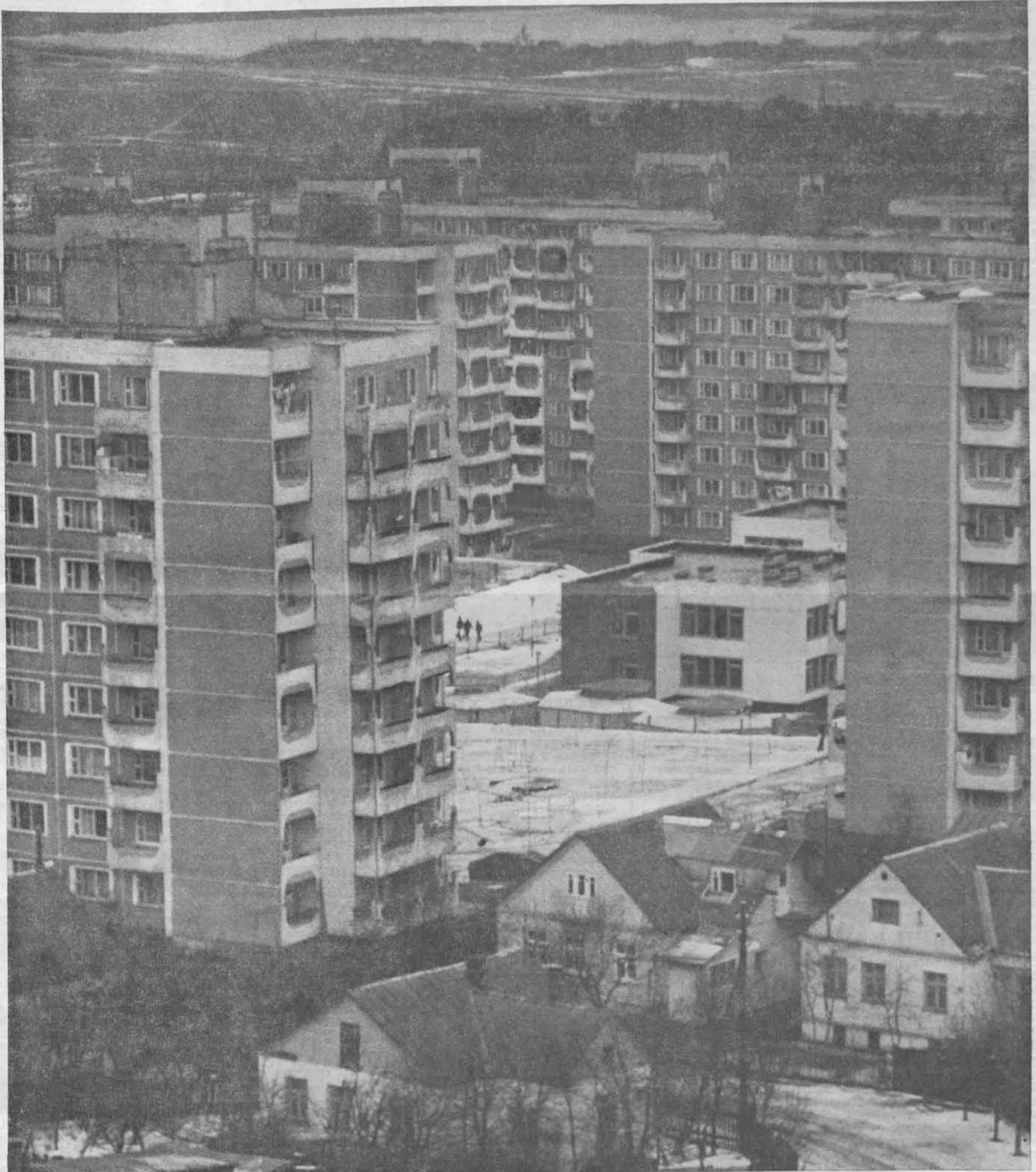
Голас Радзілы

213

№ 2 (1676)
15 студзеня 1981 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Яшчэ гадоў дзесяць назад не думалі жыхары Масюкоўшчыны, што хутка ім прыдзецца спраўляць наваселлі ў новых шматпавярховых гарадскіх дамах. Будынкі ўзняліся на месцы вёскі, якая цяпер стала новым мікрараёнам Мінска і носіць назву Масюкоўшчына. Фота С. КРЫЦКАГА.

**МІНІСТР АХОВЫ ЗДАРОУЯ БССР
М. САЎЧАНКА АБ ПРАЙШОУШАЙ
ПЯЦІГОДЦЫ**

[«Кожнаму даступна»]

стар. 3

**БЕСЧАЛАВЕЧНАЯ ПА САМАЙ СУТ-
НАСЦІ ГОНКА ЎЗБРАЕННЯЎ МОЖА
БЫЦЬ СУР'ЁЗНА АСЛАБЛЕНА**

[«Борьба против военной
опасности»]

стар. 5

ЯК ГУРТАВАЎСЯ ТЭАТР ГАЛУБКА

[«У імя высякароднай
справы»]

стар. 7

падзеі • людзі • факты

САВЕЦКА-КАНАДСКІЯ СУВЯЗІ

Адбылася справадзачна-выбарчая канферэнцыя Беларускага аддзялення таварыства «СССР — Канада». Беларускае аддзяленне падтрымлівае пастаянныя кантакты з асацыяцыяй «Канада — СССР», яе аддзяленнямі ў Ванкуверы, Таронта, Вініпегу і іншых гарадах, а таксама з таварыствам «Квебек — СССР».

Для азнамлення шырокіх колаў грамадскасці з жыццём Савецкай Беларусі ў Канаду накіроўваюцца інфармацыйная літаратура, выстаўкі, кінафільмы. Асацыяцыя «Канада — СССР» выкарыстоўвае гэтыя матэрыялы на штогод праводзімым у студзені Дні Беларусі, прысвечаным юбілею рэспублікі, і іншых мерапрыемствах.

Удзельнікі канферэнцыі абмяняліся вопытам і думкамі па пытаннях далейшага развіцця культурных сувязей беларускай і канадскай грамадскасці, якія садзейнічаюць лепшаму ўзаемаразуменню, умацаванню дружбы паміж народамі Савецкага Саюза і Канады.

Канферэнцыя выбрала новы састаў праўлення аддзялення таварыства. Яго старшынёй зноў выбраны дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, пісьменнік Я. Брыль.

СПЕЦЫЯЛІСТЫ ВЫСОКАГА КЛАСА

Дакладную работу тэлеграфа, тэлефона, радыё, тэлебачання забяспечвае вялікі атрад высокакваліфікаваных работнікаў, якіх рыхтуе мінскі электратэхнікум. Ён

штогод накіроўвае ва ўсе раёны краіны каля 550 спецыялістаў. Тут рыхтуюць кадры па спецыяльнасцях: аўтаматычная электрычная сувязь, шматканальная электрычная сувязь, радыёсувязь і радыёвяшчанне, тэлевізійная тэхніка і радыёрэлейная сувязь, лінейна-кабельныя збудаванні сувязі і радыёфікацыя, паштовая сувязь і бухгалтарскі ўлік. Акрамя таго, на нядаўна створаным аддзяленні замежных навучэнцаў вядзецца падрыхтоўка кадраў для 29 краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі. А ўсяго за 50 гадоў работы тэхнікум падрыхтаваў каля 13 тысяч спецыялістаў.

СТУДЭНЦКІЯ МІЛЬЁНЫ

Найменшы фальш у «голесе» авіярухавіка ўлоўлівае электронная апаратура, што распрацавана студэнтамі і выкладчыкамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. Як вядома, танальнасць шуму рухавіка мяняецца задоўга да паломкі. Дастаткова патрымаць некалькі секунд мікрафон каля важнейшых яго вузлоў, а затым параўнаць запіс з эталоннымі велічынямі — і дыягназ пастаўлены. Прычым не толькі агульны, але і з дакладным указаннем месца, дзе выяўлены дэфект. Гэта дае магчымасць атрымліваць вялікую эканомію часу і сродкаў, павышае бяспеку палётаў. У маскоўскім навукова-вытворчым аб'яднанні «Спектр» пачалася падрыхтоўка да серыйнага выпуску навінкі. Яна знойдзе шырокае прымяненне не толькі ў аэрапортах, але і пры абслугоўванні турбін на электрастанцыях, суднавых рухавікоў, аўтамабіляў.

ГАРЫЗОНТЫ НАВУКІ

І ЛЯГЧЭЙ, І ХУТЧЭЙ

Колькі трэба аперацый, каб вырабіць болт? Пяць-шэсць, скажа спецыяліст і тут жа пералічыць: апрацоўка загатоўкі на станку-аўтамаце, награванне токамі высокай частаты і высадка галоўкі, тэрмаапрацоўка і ачыстка, шліфоўка дыяметра шпінцёў балта і, нарэшце, накатка разьбы.

Новы тэхналагічны працэс рэдуцыравання, які прымяняецца цяпер на Мінскім трактарным заводзе, выклічае ўсе аперацыі механічнай апрацоўкі. Навінка дапамагла павысіць каэфіцыент выкарыстання металу, знізіць працаёмкасць.

Прагрэсіўны малаадходны працэс можна прымяняць на прадпрыемствах машынабудавання і металаапрацоўкі з серыйным і буйнасерыйным характарам вытворчасці.

КАЛІ НЕ ХАПАЕ МЕДЗІ

У апошнія гады калгас «Запаветы Леніна» Маларыцкага раёна стаў атрымліваць на сваіх асушаных тарфяніках нізкія ўраджайныя, прычым ад 30 да 50 працэнтаў пасеваў гінулі ад розных захворванняў. Земляробы звярнуліся да вучоных Беларускага навукова-даследчага інстытута глебазнаўства і аграхіміі. Тыя ўстанавілі, што ў глебе не хапае медзі.

Тарфяна-балотныя глебы ўвогуле бедныя на медзь. Пры сучасных жа тэмпах хімізацыі і росце ўраджайнасці яе вынас адбываецца найбольш інтэнсіўна, што збядняе глебу на рухомыя злучэнні гэтага металу. Доследы, правядзеныя вучонымі ў маларыцкім калгасе «Запаветы Леніна» і шэрагу іншых гаспадарак рэспублікі, паказалі, што аптымальнай дозой з'яўляецца ўнясенне каля пяці кілаграмаў медзі на гектар.

ПАСТКА ДЛЯ ІЁНАЎ

З дапамогай спецыяльнай апрацоўкі, вынайздзенай у Інстытуце агульнай і неарганічнай хіміі Акадэміі навук БССР, кавалачак звычайнай марлі можа беспамылкова паказаць геалагам месцазнаходжэнні карысных выкапняў. Такія індикатары, як сарбенты (матэрыялы-паглынальнікі), набываюць уласцівасці паглынаць іёны металаў, прычым тых, якія ім «даручана» затрымаваць. Выдае радзівішча арэол з рассяяных у глебе іёнаў, які становіцца шчыльнейшым па меры набліжэння да асноўных запасаў сыравіны. Закапаўшы сарбенты ў зямлю, даследчыкі могуць з дакладнасцю аконтуріць месца для будучых шахт і кар'ераў.

Новы метад пошуку карысных выкапняў значна таннейшы за буравы і ў многіх разоў больш дакладны за існуючыя геахімічныя спосабы. Сарбенты ўжо сабралі звесткі аб карысных выкапнях у раёне БАМа, горнай Абхазіі, Палесся.

«Усё для дома». Такую назву атрымаў новы магазін, што адкрыўся на вуліцы Савецкай у Гомелі. На 1185 квадратных метрах гандлёвай плошчы пакупнікам прадастаўлены шырокі асартымент разнастайных машын, якія павінны аблегчыць і паскорыць многія працаёмкія дамашнія работы, іншыя тавары і вырабы для дома.

НА ЗДЫМКУ: у гандлёвай зале магазіна.

ХРОНІКА

На ВДНГ СССР у Маскве ў павільёне «Лясная гаспадарка» разгорнута экспазіцыя «Тавары народнага спажывання з драўніны». Экспанаты — сувенирныя вырабы, выпушчаныя прадпрыемствамі Міністэрства лясной гаспадаркі Беларускай ССР.

Пачала працаваць новая аўтаматычная тэлефонная станцыя ў вёсцы Крыніца Пружанскага раёна. Хлебаробы калгаса «Новая крыніца» атрымалі сувязь не толькі з брыгадамі сваёй гаспадаркі, але і з іншымі вёскамі, раённым цэнтрам.

Смачныя, прыгожа аформленыя торты, пірожаныя, пячэнне гатуюць для працаўнікоў Мінскага камвольнага камбіната кандытары сталовай № 32.

НА ЗДЫМКУ: Алена ЖЫЛІНСКАЯ — афарміцель тортаў.

ХТО З НАС не помніць, колькі клопатаў і хваляванняў, колькі сумненняў і трывог узнікае ў 15—16 гадоў, калі ў падлетка паўстае пытанне: кім быць, якую прафесію выбраць? «Шчаслічыкаў», хто цвёрда ведае сваё прызначэнне з дзяцінства, на справе не так ужо і многа. Напэўна, таму я крыху здзівілася, калі мая юная субяседа — вучаніца 10-га класа адной з мінскіх сярэдніх школ — з гонарам паведаміла, што не толькі выбрала спецыяльнасць, але ўжо і рыхтуецца да будучай работы.

— І я не выключэнне, — дала дзясціна. — У нашым класе амаль усе знайшлі сабе прафесію або выбралі інстытут па душы: нам дапамаглі заняткі па прафесійнай падрыхтоўцы.

ВЫБАР ПРАФЕСІІ ПАЧЫНАЕЦЦА У ШКОЛЕ

ЗНАЙСЦІ ПРЫЗВАННЕ

...На вучэбна-вытворчым камбінаце № 1, дзе школьнікі атрымліваюць працоўныя навыкі, быў звычайны рабочы дзень. З-за дзвярэй кабінетаў чуўся гул станкоў, стракатанне швейных машын, разносіліся пахі свежай стружкі, лаку і фарбы. Дырктар камбіната Эдуард Стаховіч вадзіў мяне па класах, цэхах, майстэрнях і расказваў:

— Нашаму камбінату пяць гадоў. Ствараючы яго, мы ставілі перад сабой некалькі задач: палепшыць працоўнае выхаванне школьнікаў, дапамагчы ім выбраць прафесію і, як гаворыцца, на справе правярыць беспамылковасць гэтага выбару. Адным педагогам з гэтым справіцца, вядома ж, было складана, таму ў арганізацыі вучэбна-вытворчага камбіната прынялі ўдзел вучоныя, супрацоўнікі Міністэрства асветы БССР і прадстаўнікі 11 буйнейшых прамысловых прадпрыемстваў Беларускай сталіцы. З іх дапамогай былі абсталяваны рабочыя ўчасткі камбіната, якія сталі структурнымі падраздзяленнямі цэлага шэрагу заводаў і фабрык. Лепшыя спецыялісты — інжынеры і рабочыя — добраахвотна «перакваліфікаваліся» ў майстроў вытворчага навучання. Мы імкнемся стварыць для школьнікаў такія ўмовы працы, якія не адрозніваліся б ад заводскіх, таму што ў будучым, калі выпускнікі прыйдуць на прадпрыемства, гэта скароціць перыяд іх адаптацыі...

Эдуард Стаховіч паказаў мне текарны, фрээрны і слясарны цэхі, майстэрню мастацкай вышыўкі і дзве швейныя майстэрні, электрамонтажны і заточны ўчасткі.

Прадукцыя школьнікаў — прыгожа вышытыя фартухі, дзіцячыя трыкатажныя касцюмчыкі, — наборы розных інструментаў і нават мудрагелістыя дэталі, выкананыя па заказе супрацоўнікаў Інстытута ядзернай энергетыкі.

— Ці знаходзяць выкарыстанне гэтыя вырабы?

— Вядома, — запэўнівае Стаховіч. — Усё, што робяць юнакі і дзяўчаты, ідзе на прадпрыемствы або прама ў гандлёвую сетку. Школьнікі павінны бачыць вынікі сваёй працы, усведамляць яе неабходнасць. Нашы выхаванцы і зарплату атрымліваюць, няхай невялікую, але заробленую сваімі рукамі.

Выбар прафесій, што прапановуе камбінат, даволі раз-

настойны: 13 спецыяльнасцей, у якіх асабліва мае патрэбу прамысловасць Мінска і рэспублікі. І усё-такі ці дастаткова гэтага? Дапусцім, я люблю дакладныя назукі...

— Калі ласка, — усміхаецца Стаховіч і вядзе мяне ў кабінет, дзе роўнымі радамі выстраіліся перфаратары. — Тут можна атрымаць прафесію аператара па падрыхтоўцы даных для ЭВМ. Зрэшты, даволі рэдкую. Або можна займацца ў групе чарчэжнікаў, якой кіруюць выкладчыкі Беларускага політэхнічнага інстытута. Акрамя таго, у Мінску ёсць камбінаты, дзе рыхтуюць спецыялістаў іншых прафесій, а таксама школы для юных мастакоў, гісторыкаў, батанікаў, музыкантаў...

Майстры вытворчага навучання загадзя знаёмяцца са

сваімі вучнямі, пастаянна бываюць у падшэфных школах, прыглядаюцца да дзяцей: чым яны захапляюцца, аб чым мараць. Потым — першая экскурсія на камбінат і першае выпрабаванне. Перад тым, як прыняць канчатковае рашэнне, вучні васьмю класаў некалькі дзён праводзяць на будучым рабочым месцы, правяраючы сябе: падабаецца ім выбраная справа ці лепш адразу перайсці на суседні ўчастак.

Здараецца, што майстры і педагогі рэкамендуць некаторым змяніць спецыяльнасць. Бо, акрамя жадання дзяцей, існуе і іншы фактар — іх здароўе; урач камбіната праводзіць стараннае абследаванне навучэнцаў. Ёсць тут і лабараторыя прафесійнай дыягностыкі, супрацоўнікі якой вывучаюць здольнасці і схільнасці школьніка, высвятляюць, ці мае падлетак тыя якасці, якія неабходны спецыялістам выбранай ім галіны.

Навучэнцы наведваюць камбінат раз на тыдзень: дзве гадзіны займаюцца тэорыяй і чатыры — практыкай. Спачатку ідзе знаёмства з прафесіяй, вывучэнне абсталявання і тэхнічнай дакументацыі. Праз некаторы час школьнікі атрымліваюць заданні, якія паступова ўскладняюцца.

Пасля першага года навучання падлеткаў накіроўваюць на вытворчую практыку. На працягу месяца яны працуюць на заводзе або фабрыцы ў вялікім, «дарослым» калектыве. А яшчэ праз год кваліфікаваная камісія, у склад якой уваходзяць вядучыя спецыялісты, прымае ў дзясцікласнікаў экзамены. Тым, хто вытрымаў іх паспяхова, прысвойваецца рабочы разрад і разам з атэстам аб сярэдняй адукацыі выдаецца пасведчанне аб атрыманай спецыяльнасці.

Па-рознаму складаюцца лёсы маладых людзей пасля заканчэння школы. Але статыстыка Мінскага вучэбна-вытворчага камбіната № 1 сведчыць, што большасць з іх ужо не расстаецца з выбранай прафесіяй.

Аб папулярнасці новай формы працоўнай падрыхтоўкі беларускіх школьнікаў гаворыць і такі факт: цяпер у рэспубліцы 143 вучэбна-вытворчыя камбінаты, у якіх рабочыя спецыяльнасці атрымліваюць дзясцікі тысяч юнакоў і дзяўчат сярэдніх агульнаадукацыйных школ.

Наталля БУЛДЫК.

НА ФІНШЫ ДЗЕСЯТАЙ ПЯЦІГОДКІ: ШТО ЗРОБЛЕНА?

КОЖНАМУ ДАСТУПНА

Ахова здароўя людзей з'яўляецца адной з важнейшых сацыяльных задач партыі. Што гэта не проста дэкларацыя, прыгожыя словы, пераконвае ўсё вольгата сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР. І ў прыватнасці, поспехі, дасягнутыя ў мінулым пяцігоддзі. Яны былі прадвызначаны ўпэўненым развіццём усёй народнай гаспадаркі краіны. А гэта дазволіла штогод павялічваць асігнаванні на ахову здароўя і ў нашай рэспубліцы. Напрыклад, у 1975 годзе яны склалі 364,2 мільёна рублёў, у 1980 — ужо 470,4.

На далейшае развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы аховы здароўя рэспублікі дзяржавай было выдзелена на пяцігодку 125,8 мільёна рублёў. На гэтыя сродкі пабудаваны бальніцы на 10 210 ложкаў і паліклінікі на 11 370 наведванняў за змену. Уведзены ў строй такія буйныя бальнічныя комплексы, як 9-я клінічная бальніца і бальніца хуткай медыцынскай дапамогі ў Мінску, радыяльныя дамы ў Гродна, Мінску і Мінскай вобласці, дзіцячыя бальніцы ў Мінску, Гомелі і Мазыры, шэраг новых карпусоў пры бальніцах у Мінску, раённыя бальніцы ў Калінкавічах і Слоніме, паліклінікі ў Брэсце, Віцебску, Глуску, Ваўкавыску, Маладзечна і іншых гарадах. Пабудаваны і працуюць санэпідстанцыі ў Рэчыцы, Міёрах, Навагрудку, Валожыне, Бабруйску, медыцынскія вучылішчы ў Брэсце, Бабруйску і Мінску, першая чарга Мінскага медыцынскага інстытута, для якога ўзводзіцца новая карпус, аптэчны склад, дзіцячы санаторый на возеры Нарач, Дом дзіцяці ў Барысаве.

Звыш 16 мільёнаў рублёў выдзелілі са сваіх фондаў прамысловыя прадпрыемствы, калгасы і саўгасы. За гэтыя сродкі пабудаваны дзіцячая бальніца з паліклінікой у Мінску, 3-я гарадская бальніца ў Гомелі, Мазырская гарадская бальніца, корпус бальніцы завода «Гомсельмаш», карпусы раённых бальніц у Скідзелі і Бераставіцах Гродзенскай вобласці, Наваполацкая бальніца хімікаў, Салігорская бальніца, корпус бальніцы энергетыкаў у Новалукомлі, участковыя бальніцы ў вёсках Моталь і Малеч Брэсцкай вобласці, Міхалёва Магілёўскай і Доўск Гомельскай абласцей, шэраг сельскіх амбулаторый, пры якіх прадуладжаны кватэры для медработнікаў.

Гэты доўгі спіс новабудоваў я прывёў для таго, каб паказаць маштабы зробленага за пяцігодку. З аднолькавай увагай дзяржава працягвала клопат і аб сталіцы, і аб далёкім раённым цэнтры, палепшылася медыцынскае абслугоўванне як у буйным горадзе, так і ў невялікай вёсцы. Ці варта каменціраваць гэтыя факты — усё яны гавораць аб забеспячэнні аднаго з найважнейшых правоў савецкага чалавека. Хацеў бы нагадаць, што на развіццё аховы здароўя ў Беларусі заўсёды выдзяляліся значныя сродкі. Гэта і дазволіла нам не толькі пазба-

віцца ад многіх хвароб, якія да рэвалюцыі былі вечным спадарожнікам беларуса, але і прадоўжыць яго век. Спашыся толькі на адзін прыклад: рэспубліка наша ўваходзіць у лік вядучых рэгіёнаў па працягласці жыцця насельніцтва, асабліва сярод жанчын.

Нельга не сказаць і пра падрыхтоўку кадраў у нашай галіне. Медыцынскія інстытуты (а іх у Беларусі тры) выпускаюць штогод звыш 1 000 урачоў, а вучылішчы — звыш 4 000 медработнікаў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. Узровень іх ведаў — самы сучасны.

У Гродзенскім медінстытуце адкрыты новы педыятрычны факультэт, а наогул прыём студэнтаў на педыятрычны і стаматалагічны факультэты нашых вучэбных устаноў значна пашыраны. Забяспечанаць насельніцтва рэспублікі медработнікамі павялічылася да 33 урачоў і 95 медсясцёр на 10 тысяч жыхароў. Прайшлі ўдасканаленне і спецыялізацыю ў інстытутах удасканалення звыш 15 тысяч урачоў.

Трываюць матэрыяльная база, добрая падрыхтоўка кадраў дазваляюць аказваць медыцынскую дапамогу на ранніх стадыях захворвання, праводзіць прафілактычныя мерапрыемствы.

Для вырашэння гэтых праблем тэрытарыяльныя тэрапеўтычныя, педыятрычныя і цэховыя ўчасткі робяцца меншымі, лік жыхароў і дзяцей на іх тэрыторыі становіцца таксама меншым. У гарадах і вёсках уводзіцца дадатковы водпуск і павышэнне зарплат за шматгадовую работу ва ўстановах хуткай дапамогі і на ўчастках. За пяцігодку для работы на ўрачэбных участках і ў хуткай дапамозе накіравана каля 1 500 урачоў. Для забеспячэння кваліфікаванай медыцынскай дапамогі сельскаму насельніцтву штогод накіроўваецца больш 700 спецыялістаў.

Удасканальваецца і кардыялагічная служба — адна з важнейшых у наш век шырокага распаўсюджвання сардэчна-сасудзістых захворванняў. У Мінску адкрыты інстытут кардыялогіі, які стаў навукова-метадычным цэнтрам. Створаны таксама абласныя кардыялагічныя цэнтры, адкрыты 8 аддзяленняў у бальніцах і 37 кабінетаў у паліклініках. Хворыя, якія перанеслі інфаркт міякарда, могуць прадоўжыць лячэнне ў санаторыях «Крыніца» пад Мінскам і «Лётцы» каля Віцебска.

Вялікая ўвага ўдзялялася стаматалогіі, бадай, самаму масаваму віду медыцынскай дапамогі. У дзесятай пяцігодцы адкрыты 11 новых стаматалагічных паліклінік і шэраг кабінетаў у паліклініках, укаранены прагрэсіўныя формы пратэзіравання з фарфор і срэбра-паладзевых сплаваў.

Паспяхова развілася спецыялізаваная медыцынская дапамога. У рэспубліцы створаны новыя цэнтры спецыялізаванай дапамогі па сардэчна-сасудзістай хірургіі, захворваннях нырак, страў-

нікава-кішэчнага тракту, шэраг спецыялізаваных цэнтраў для дзяцей (дзіцячая алергалогія, гематалогія, пульманалогія і іншыя). Цяпер у нас паспяхова працуюць больш за 30 рэспубліканскіх, дзесяткі абласных і міжраённых цэнтраў спецыялізаванай медыцынскай дапамогі, у якіх насельніцтва атрымлівае своечасовую высокакваліфікаваную дапамогу практычна пры ўсіх захворваннях.

З мэтай набліжэння высокакваліфікаванай дапамогі да насельніцтва ў Мінску, Віцебску і Гродна сіламі прафесарска-выкладчыцкага састану медыцынскіх і навукова-даследчых інстытутаў створаны кансультацыйныя цэнтры, у якіх штогод атрымліваюць парады і дапамогу 70 тысяч чалавек, сярод іх 40 працэнтаў — жыхары вёскі.

Сельскія жыхары, акрамя медыцынскай дапамогі, якую яны маюць магчымасць атрымаць у сябе ў вёсцы або ў раённым цэнтры, у складаных выпадках пры неабходнасці атрымліваюць яе ў гарадскіх паліклініках і бальніцах. Гэта якраз пераканаўча сведчыць аб даступнасці спецыялізаванай медыцынскай дапамогі для кожнага працоўнага чалавека, гараджанін ён ці з сяла.

Вядома, галоўным паказчыкам у нашай работе з'яўляецца стан здароўя людзей, ступень захворвання, смертнасці. Тут таксама адбыліся прыкметныя станоўчыя зрухі. Напрыклад, дзіцячая смертнасць знізілася да 16 чалавек на 1 000 нованароджаных і дасягнула самага нізкага ўзроўню ў краіне (у 1913 годзе яна была ў 10 разоў вышэйшай). Зменшылася смертнасць ад туберкулёзу, інфекцыйных хвароб, ад усіх вострых хірургічных захворванняў. На 15 працэнтаў знізіліся захворванні з часовай стратай працаздольнасці. Усё гэта дазволіла эканоміць значныя працоўныя рэсурсы. Такім чынам, мы можам гаварыць пра значны ўклад аховы здароўя ў развіццё народнай гаспадаркі Беларусі.

Каб карціна была поўнай, хачу нагадаць нашым зарубажным чытачам, што грамадзяне нашай краіны атрымліваюць любы від медыцынскай дапамогі, карыстаюцца бальніцамі бясплатна. Так запісана ў савецкай Канстытуцыі, так ёсць і ў жыцці.

Наступным пяцігадовым планам (1980—1985) прадуладжана далейшае павелічэнне асігнаванняў на ахову здароўя. Асабліва ўвага будзе ўдзелена ўдасканаленню яе сельскага звяна. Будучы ўмацоўвацца ўдзяліць удасканальвацца службы хуткай дапамогі, стаматалогіі, кардыялогіі. Пастаянная ўвага да патрэб аховы здароўя з боку дзяржавы служыць гарантыяй таго, што гэтыя задачы будуць паспяхова вырашаны і ў адзінацатай пяцігодцы.

Мікалай САУЧАНКА,
міністр аховы здароўя
БССР, акадэмік АН БССР.

Беларускі сельскагаспадарчы тэхнікум па падрыхтоўцы кіруючых кадраў сярэдняга звяна для калгасаў і саўгасаў — адна з самых маладых навучальных устаноў рэспублікі. Яна адкрылася два гады назад у вёсцы Сенніца Мінскага раёна. Цяпер на яго двух- і трохгадовым аддзяленнях вучыцца больш за 500 чалавек, што прыехалі з розных раёнаў Беларусі. Яны стануць арганізацыйна і заахвінкі-арганізатарамі, узначалюць жывёлагадоўчыя фермы, брыгады, саўгасныя аддзяленні. НА ЗДЫМКАХ: на занятках у лабараторыі тэхнічных сродкаў кіравання; будучы заахвінкі-арганізатар Тамара МАРЦІНКЕВІЧ у лабараторыі хіміі і заахвінкічнага аналізу.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПАЛІТЫКА У САЦЫЯЛЬНАЙ ГАЛІНЕ

АСПЕКТЫ НОВАГА БЮДЖЭТУ

Савецкі Саюз працягвае курс на павышэнне жыццёвага ўзроўню народа. Аб гэтым сведчыць і яго інвестыцыйная палітыка ў сацыяльнай галіне. Бюджэт на 1981 год прадуладжвае значны рост асігнаванняў ва ўсе сферы, якія непасрэдна закранаюць інтарэсы народа. Так, напрыклад, грамадскія фонды спажывання, якія выкарыстоўваюцца на фінансаванне бясплатных або льготных для насельніцтва даброт і паслуг, такіх, як ахова здароўя, адукацыя, утрыманне дзяцей у дзіцячых садах і яслях, санаторна-курортны адпачынак і іншыя, а таксама на выплату пенсій і дапамог, павялічацца на 4,3 працэнта і дасягнуць 121,5 мільярда рублёў.

За кошт гэтых фондаў будзе дадатоўка пабудавана каля 3 тысяч новых школ, прыкладна столькі ж дзіцячых дашкольных устаноў, бальніцы на 60 тысяч месцаў, новыя дамы адпачынку, санаторыі і пансіянаты, спартыўныя збудаванні.

На 2,4 мільярда рублёў больш, чым у папярэднім годзе, стане бюджэт сацыяльнага страхавання. Гэта прыбыўка пойдзе на далейшае ўдасканаленне сістэмы пенсійнага забеспячэння.

900 мільёнаў бюджэтных рублёў выдзелена на цэнтралізаваныя (у маштабе ўсёй дзяржавы) акцыі па павышэнню зароботнай платы. Прадуладжаны, напрыклад, надбаўкі да зарплат за выслугу гадоў, за работу ў начны час. Уводзіцца таксама штомесечная даплата ўчастковым урачам і сярэдняму медыцынскаму персаналу, павялічваецца грашовая дапамога мнагадзетным сем'ям.

Паўтара мільярда рублёў накіроўваецца на пагашэнне ўнутраных пазык, за якімі дзяржава ў розныя гады звярталася да насельніцтва.

На 500 мільёнаў рублёў узрасце інвестыцыі ў жыллёвае будаўніцтва. Дадатковыя асігнаванні будуць выкарыстаны галоўным чынам для павышэння камфорту жыцця. Усяго ж за кошт дзяржаўных сродкаў у краіне будзе пабудавана звыш 1,8 мільёна гарадскіх кватэр і сельскіх жылых дамоў, што дазволіць палепшыць жыллёвы ўмовы амаль васьмі мільёнам савецкіх грамадзян. Пры гэтым важна мець на ўвазе, што кватэры і дамы, пабудаваныя на дзяржаўныя сродкі, здаюцца насельніцтву ў бесцэрміновую арэнду за плату, якая не перавышае 2—3 працэнтны агульных расходаў у сямейным бюджэце, а разам з узносамі за камунальныя паслугі — 4-5.

Улічваючы, што паступленні ад квартплаты толькі на трэць пакрываюць расходы на ўтрыманне жыллёвага фонду, у бюджэце прадуладжаны адпаведныя датацыі ў гэтую сферу. Іх памер — амаль 7 мільярдаў рублёў. У сувязі з тым, што стаўкі квартплаты і тарыфы на камунальныя паслугі замажораны, сума датацый на ўтрыманне жыллёвага фонду пастаянна расце.

У новым фінансавым годзе, як і ў папярэднія гады, доля датацкаў з насельніцтва ў бюджэце краіны застаецца ранейшай — крыху больш чым 8 працэнтаў. Асноўныя паступленні (звыш 90 працэнтаў) — гэта плацяжы дзяржаўных прадпрыемстваў.

Рост асігнаванняў па ўсіх праграмах сацыяльнага развіцця савецкага грамадства разам з плануемым ростам зароботнай платы і нязменнымі рознічнымі цэнамі на тавары першай неабходнасці забяспечыць далейшае павышэнне ўзроўню жыцця народа. Рэальныя даходы ў разліку на душу насельніцтва павялічацца за год на 2,9 працэнта. Пад іх прадуладжаны і рост рознічнага тавараабароту. Ён будзе забяспечаны за кошт больш высокіх тэмпаў вытворчасці тавараў, што ідуць непасрэдна на задавальненне патрэбнасцей чалавека.

Варта адзначыць, што ўпершыню за ўсю гісторыю Савецкай дзяржавы тэмпы росту галін, працуючых непасрэдна на спажыванне, будуць вышэй, чым, напрыклад, у цяжкай прамысловасці. Да таго ж для цэлага шэрагу галін, не звязаных з вытворчасцю спажывецкіх тавараў, вызначаны канкрэтныя заданні па асваенню іх выпуску. Усё гэта сведчыць аб тым, што ў справе размеркавання бюджэтных сродкаў і ў пытаннях гаспадарчай кан'юнктуры галоўна ўвага звернута на рост дабрабыту народа.

Вадзім ТКАЧ,
кандыдат эканамічных навук, старшы навуковы супрацоўнік
Цэнтральнага эканоміка-матэматычнага інстытута АН СССР.

пішучь землякі

ВЫ МАЕЦЕ ПРАВА ГАНАРЫЦЦА

Непрыкметна прайшло ўжо восем месяцаў з таго часу, як я пасля 56 гадоў разлукі ўпершыню пабываў у сваёй роднай Беларусі. Тут я рос, правёў дзіцячыя, хоць і бедныя, але шчаслівыя гады. Усё гэта помню як сёння. Радзіму немагчыма забыць.

Самой прыродай вызначана, што нават птушка, адлятаючы восенню на поўдзень, вясной зноў вяртаецца туды, дзе нарадзілася, дзе ў родным гняздзе ўпершыню пачула матчыну песню. Так, відаць, і ў нас, людзей.

Больш паўстагоддзя назад маладым хлопцам я выехаў з Беларусі па выкліку бацькі, які ўжо даўным-даўно жыў у Канадзе. Бацьку я не ведаў, ён паехаў, калі я быў зусім маленькім. Хацелася сустрэцца з ім, ды і паглядзець, як усе тады гаварылі, «залатую Амерыку». Праўда, «залатой Амерыкі» я не знайшоў, але бацька змог даць сыну лепшае жыццё, чым у адсталай тады Беларусі, і паслаць у школу. Вядома, займацца давялося не на роднай мове. Але я па суботах вывучаў рускую мову ў прыватнай прыхадской школе. І як бачыце, пішу гэта пісьмо, хоць і з памылкамі, але павойму. Давучыцца мне не давялося. Настаўнік неўзабаве памёр. Бацька таксама.

Цяпер трэба было самому працаваць. Але якраз у гэты час, у 1928 годзе, у Канадзе, як і на ўсім амерыканскім кантыненте, наступіў эканаміч-

ны крызіс. Было вялікае беспрацоўе, закрываліся фабрыкі і заводы, землі фермераў за даўгі прадаваліся з малатка, банкі трэскаліся па швах. Мільёны людзей не маглі знайсці работу сваім рукамі, былі пакінуты на волю лёсу, галадалі. Царкоўныя дабрачынныя арганізацыі раздавалі бясплатны суп. Людзі стаялі ў доўгіх чэргах, а перад тым, як раздаць ежу, галодных прымусалі спяваць рэлігійныя гімны. Але на галодны жыот не да песень.

Расла незадаволенасць народа. Рабочыя з чырвонымі флагамі, з песнямі выходзілі на дэманстрацыі, патрабавалі паляпшэння ўмоў жыцця.

Пачалася другая сусветная вайна. Сёння не сакрэт, што ўзбройваць гітлераўскую Германію супраць «бязбожнікаў-камуністаў» дапамагалі і многія капіталісты на нашым кантыненте, і ў Еўропе, але і ім самім давялося «выграбаць жар з пачы». Канада таксама аб'явіла вайну Германіі. Знайшліся грошы, загулі заводы і фабрыкі, на працу бралі нават сляпых і глухих, паліцэйскія насільна прывозілі людзей на ваенныя заводы. Знайшлася работа і для мяне. На фабрыцы страціў чатыры пальцы правай рукі, але гэта не перашкодзіла працягваць працаваць.

Нягледзячы на гады, працу і цяпер. Я таксама змог даць адукацыю сыну, стараўся пазнаёміць са сваёй культурай, навучыць думаць па-бацькоўску.

У нашай турысцкай групе ФРК было многа людзей, жыццё якіх падобнае на маё. Калі маладымі ехалі за акіяна, спадзяваліся, што яшчэ вернемся на Радзіму, але па розных прычынах здарылася інакш, і мы засталіся на чужыне. Таму для нас гэта паездка па Савецкаму Саюзу была асабліва цікавай. Я бачыў многія гарады і радаваўся, што мая Радзіма расце і мацнее. І сустрэкалі вы нас гасцінна і вельмі цёпла. Асабліва ўзрадавала мяне сустрэча з Мінскам. Стары горад я яшчэ помню, але ён быў амаль поўнасцю знішчаны фашыстамі. А новы Мінск — адзін з самых прыгожых гарадоў Савецкага Саюза, якія мне давялося ўбачыць. Я быў у школах, бачыў, як вучыцца моладзь. Быў на калгасным рынку, размаўляў з калгаснікамі. Сустрэкаўся з рабочымі на заводах. Усе задаволены сваім жыццём. Наведаў і дарагія савецкім людзям месцы, дзе стаяць помнікі героям, якія адалі жыццё за свабоду і шчасце нашага народа, усяго чалавецтва. Вы маеце права ганарыцца ўсім гэтым.

Шкада толькі, што ў нашай праграме не было наведання калгаса. Але я спадзяюся яшчэ раз прыехаць да вас і пабываць там. Ёсць яшчэ вельмі многа цікавага, што мне хацелася б убачыць.

Іван ЧАБАН.

Канада.

НЕ МАГУ ЗНАЙСЦІ РАБОТУ

Сардэчна вітаю ўсіх супрацоўнікаў рэдакцыі «Голасу Радзімы» з Новым, 1981 годам! Жадаю добрага здароўя, шчасця, радасці і далейшых поспехаў у вашай карыснай працы!

Пасля незабытых дзён знаходжання на Радзіме і радасных сустрэч з роднымі, блізкімі

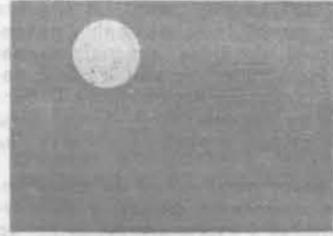
і знаёмымі вярнуўся я ў Англію. На другі дзень пайшоў на работу, але там мне казалі, што для мяне няма месца. І я застаўся беспрацоўным, а такіх у нас больш за два мільёны, і гавораць, што хутка дойдзе да трох. Цяжка выказаць пачуццё чалавека, які пры здароўі і сіле не можа знайсці работу, выкінуты на сметнік і нікому не патрэбны. Цяпер многія нашы суайчыннікі беспрацоўныя. З найшчырэйшымі прывітанямі

А. БУТА.

Англія.

Выданні «Голасу Радзімы»

С ПАНІЗНІК
ПАСЛЯ
ВОГНЕННЫХ
ВЭСАК...

У аснову гэтай невялікай па аб'ёму, але такой моцнай па ўздзеянні на чытача кніжкі, пакладзены сапраўдныя падзеі. Аб іх расказалі тыя, хто перажыў уласную смерць, зведзеў усе жахі фашысцкай няволі. Безбаронныя, бязбройныя людзі — старыя, жанчыны, дзеці — перад не ведаючымі літасці карнікамі!

Беларускія пісьменнікі А. Адамовіч, Я. Брыль, У. Калеснік пабывалі больш чым у 150 вёсках, якія поўнасцю або часткова былі спалены фашыстамі, выслухалі сотні людзей і напісалі кнігу-абвінавачанне «Я з вогненнай вёскі...». Але тэма, пачатая імі, не вычарпана.

Такім своеасаблівым прадаўжэннем яе можна лічыць і кніжку Сяргея Панізніка «Пасля вогненных вёсак...», якая ў канцы мінулага года выйшла

ў «Бібліятэцы газеты «Голас Радзімы». У полі зроку аўтара толькі адна Асвейшчына, край нескароны і шматпакутны. Тут, як і па ўсёй Беларусі, дзейнічалі партызанскія атрады і падпольныя групы, аказваючы ворагу супрацьўленне, пускаючы пад адхон нямецкія паязды і аўтамашыны, са зброяй у руках знішчаючы фашысцкіх прыгнятальнікаў. Вогненным смерчам пракаціліся па Асвейшчыне карныя экспедыцыі гітлераўцаў, у выніку якіх былі спалены вёскі, знішчаны іх жыхары. Тых, хто ацалеў у агні, не трапіў пад кулю, вывозілі ў лагеры смерці. Многія сталі вязнямі Саласпілса, канцэнтрацыйнага лагера, які знаходзіўся ў пагранічнай з Асвейшчынай Латвіі. Былыя вязні Саласпілса расказваюць аб голадзе і здэках, якім яны там падвяргаліся, аб знясіловаючай працы і жыцці, што праходзіла ў пастаянным чаканні смерці. Але асабліва пакутавалі ў лагеры дзеці, разлучаныя з маці, прызначаныя для вопытаў.

На адным з судовых працэсаў па справе аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў, які праходзіў у Рызе ў 1946 годзе, стала вядома, што «ў Латвіі самым жорсткім чынам было знішчана больш за 40 тысяч савецкіх дзяцей. Толькі ў Саласпілсе насільна бралі кроў і 12 тысяч дзяцей. Для нямецкіх шпітальёў было выкачана 3 тысячы 500 літраў крыві».

У кніжцы «Пасля вогненных

вёсак...» сабраны і іншы матэрыял. Ён сведчыць аб чалавечай дабраце і спагадлівасці, аб брацтве і ўзаемадапамозе савецкіх людзей. Аўтар адзначае, што амаль восем стагоддзяў назад былі накрэслены на пергаменце першыя радкі «вечнага міру» між Рыгай і Полацкай зямлёй, якія здаўна жылі ў добрасуседстве. Асабліва моцнае выпрабаванне гэта дружба зведла ў гады Вялікай Айчыннай вайны, калі латышамі былі выратаваны ад смерці сотні беларускіх дзяцей.

«Сёння на кожнай рыжскай вуліцы можна сустрэць беларусаў, — піша С. Панізнік. — Лёс амаль кожнай сям'і звязаны з Саласпілсам».

Латышскія сяляне з хутароў і вёсак бралі дзяцей з канцлагера, выходзілі і даглядалі іх. Было створана некалькі прытулкаў, дзе ўрачы і іншыя медыцынскія работнікі, настаўнікі, рыжкуючы ўласным жыццём, ратавалі паўжывых, малалетніх вязняў Саласпілса. Пасля вайны многія дзеці сустрэліся са сваімі роднымі, вярнуліся на Асвейшчыну, шчасліва жывучы на роднай зямлі. Некаторыя засталіся ў Латвіі, знайшоўшы тут дом, асабістае шчасце.

Расказваючы пра складаны і нялёгка лёс кожнага са сваіх герояў, аўтар гаворыць, што лічыў не патрэбным падпраўляць, падлажываць непатрэбныя дакументы чалавечай памяці.

Д. БАБАК.

Зімою ў парку.

Фота С. КРЫЦКАГА.

СЕКРЕТЫ СЕМЕЙНОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ

КЛУБ ДЛЯ МОЛОДОЖЕНОВ

«Ты плюс Я = сям'я» — так называлі свой клуб молодые рабочие Минского автомобильного завода. Родившийся несколько лет назад, он объединяет сотни супружеских пар, помогая им избежать многих ошибок в первые, самые трудные годы семейной жизни.

...История появления клуба такова. Руководители Дворца культуры Минского автозавода обратили внимание на следующую закономерность. Юноши и девушки 18—22 лет активно участвуют в работе коллективов художественной самодеятельности, технических кружках и спортивных секциях, но... лишь до тех пор, пока не прозвучит гимн Гименею. Обзаведясь семьей, они, как правило, перестают посещать кружки.

Почему так происходит? Чем можно привлечь молодежь во Дворец, где еще недавно они были не гостями — настоящими хозяевами? Чтобы выяснить это, решили провести опрос. В анкетных листах, заполненных молодыми рабочими автозавода, были сотни ответов. «Не хватает времени: после замужества у меня появилось столько забот!» «Не с кем оставить малыша...» «Не до развлечений, честно говоря: пытаемся с женой разделить семейные обязанности...»

Были и предложения. Многие молодожены советовали организовать циклы бесед и лекций для тех, кто вступил в брак. «Ведь есть же клубы ветеранов труда, женщин, любителей техники», — написал один рабочий. — Почему бы не попытаться создать клуб молодоженов? Так появилась идея. А вот о том, как она воплощалась в жизнь, рассказывает руководитель клуба Евгений Александров:

— Заручившись поддержкой администрации завода и Дворца культуры, которые обещали оказать материальную помощь, принялись за разработку программы. Ходили по цехам, советовались с молодежью и с давно женатыми. Побывали в районном загсе, не один раз беседовали с сотрудниками минской консультации по вопросам семьи и брака.

Вместе решили: клуб должен быть доступным для всех. Поэтому заседания будут проводиться по вечерам или в выходные дни. Чтобы сэкономить время молодым хозяйкам, организуем работу продовольственных и промтоварных ларьков прямо во Дворце культуры. Здесь же будет и буфет: возможно, кто-то придет сразу после рабочей смены. Подумали и о ребятишках: оформили для них специальную комнату, договорились с воспитательницами заводского детского сада, что в дни работы клуба они присматривают за детьми. А врачи-педиатры нашей поликлиники с удовольствием согласились давать молодым мамам и папам консультации.

Клуб должен быть развлекательным. Большинство молодоженов признались, что «свадебный вальс положил конец танцам», многие едва находят время на кино и театр. Поэтому все хотели в клубе послушать музыку, принять участие в веселом конкурсе, потанцевать.

Решили, что клуб должен быть познавательным, воспитывать культуру семейных отношений. Темы будущих заседаний также предложили сами молодожены.

По просьбе молодоженов в клубе выступают врач-сексолог, юрист, кулинары, дизайнеры и архитекторы, ведущие модельеры Минска. Они знакомят молодоженов с их правами и обязанностями, советуют, как распределить семейный бюджет, обставить квартиру и т. д.

Тщательно продумывается не только тема, но и форма каждой встречи с молодоженами. И если поначалу в программе клуба преобладали лекции и беседы, то сейчас появились устные журналы, конкурсы хозяек и молодых родителей, разнообразны викторины. Особой популярностью пользуются диспуты. Известно: истина рождается в споре. И, опираясь на свой, пока небольшой опыт, молодожены сами пытаются найти ответы на волнующие их вопросы: кто должен быть главой семьи, как распределять домашние обязанности, так ли безобидна ревность?..

— Чему научил вас клуб? — такой вопрос я задала молодым парам, побывав недавно во Дворце культуры автозавода. Приведу ответ одной из них. У Ольги и Геннадия Пустошиловых четырехлетний стаж семейной жизни. У них растет маленький сын Андрей.

— Для нас клуб, — говорят Ольга и Геннадий, — был истинной находкой. После свадьбы круг наших друзей очень сузился. А после рождения сына мы и вовсе были вынуждены жить замкнуто: не с кем было оставить малыша. Здесь же мы проводим свободное время всей семьей. А главное — приобрели новых друзей, с которыми встречаемся не только в стенах клуба. Как говорится, сочетаем полезное с приятным — раскрываем секреты семейного благополучия и хорошо отдыхаем.

Н. НАТАШИНА.

ЧТО МОЖНО СДЕЛАТЬ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ?

БОРЬБА ПРОТИВ ВОЕННОЙ ОПАСНОСТИ

Полностью угроза войны может быть устранена только в том случае, если радикальные меры в области разоружения принять в глобальном масштабе. Это, как все мы понимаем, дело не нынешнего и даже, вероятно, не завтрашнего дня. Ну а что сегодня? Сегодня, сейчас эта опасная, разорительная бесчеловечная по самой своей сути гонка может быть серьезно ослаблена ограничением и прекращением ее как на отдельных направлениях, так и в масштабе отдельных районов мира. Особое значение в этом смысле имеет вопрос о создании безъядерных зон и зон мира в различных районах нашей планеты.

СВОБОДНЫЕ ОТ САМОГО ОПАСНОГО ОРУЖИЯ

Чтобы представить себе, насколько возрос в нынешнем сложном мире интерес к созданию безъядерных зон, достаточно вспомнить: на последних сессиях Генеральной Ассамблеи ООН принимается ежегодно около 10 резолюций, касающихся зон, свободных от ядерного оружия.

С 50-х годов, когда Советский Союз и другие социалистические страны выдвинули идею о создании таких зон, не раз предлагалось создать безъядерные зоны в различных регионах: в Центральной и Северной Европе, например, в бассейне Средиземноморья, в Африке, Азии, на Дальнем Востоке. Однако и по сей день единственной практической попыткой превратить в жизнь эту идею является вступивший в силу в 1969 году Договор о запрещении ядерного оружия в Латинской Америке — «Договор Тлателлоко».

Ждать ли и где ждать появления новых безъядерных зон? В настоящее время вопросы создания их активнее всего обсуждаются в Африке, на Ближнем Востоке и в Северной Европе. Стремление государств этих районов избавиться таким путем свои народы от угрозы вовлечения в ядерный конфликт заслуживает искренней и честной поддержки, считает Советский Союз. За создание безъядерных зон в различных районах мира, в том числе и в Европе, наша страна вместе со своими партнерами по Варшавскому Договору решительно выступила в мае 1980 года на юбилейной сессии этой организации. СССР не раз заявлял о готовности сотрудничать с другими государствами в решении этих вопросов, разумеется, с учетом того или иного района, где предполагается создать зону без ядерного оружия. Ведь жизненно важно, чтобы такие зоны были действительно свободными от ядерного оружия. Чтобы соответствующие соглашения не содержали никаких лазеек и полностью отвечали общепризнанным нормам международного права.

Напомним, что, исходя из этой своей принципиальной позиции, Советский Союз присоединился к дополнительному протоколу П Договора о запрещении ядерного оружия в Латинской Америке («Договора Тлателлоко»), тем самым взяв на себя обязательство соблюдать статус безъядерной зоны на этом континенте. Разумеется, такое обязательство будет сохранять силу только в том случае, если и другие ядерные державы будут уважать ее статус и если будет на деле обеспечен ее подлинный безъядерный режим.

ЗОНЫ МИРА

Государства, расположенные в различных районах мира, все более настойчиво ставят вопрос и об осуществлении региональных мер военной разрядки. О том, в частности, чтобы державы, не принадлежащие к тем или иным районам, не наращивали в них своих вооруженных сил, не создавали своих военных баз.

За последние годы большую актуальность приобрела проблема укрепления безопасности и ослабления военной напряженности в зоне Индийского океана, на берегах которо-

го живут многочисленные народы, освободившиеся от колониального господства. Их право на мирную, спокойную жизнь, их стремление сосредоточить усилия и ресурсы на экономическом и социальном развитии поставлены под вопрос резким усилением военного присутствия и военной активности США и некоторых их союзников в этом районе.

Советский Союз неизменно поддерживал стремления прибрежных государств Индийского океана превратить свой район в зону мира, где были бы ликвидированы все иностранные военные базы, где никто не угрожал бы безопасности, независимости и суверенитету прибрежных стран. «Советский Союз — твердый сторонник идеи превращения Индийского океана в зону мира, — со всей ответственностью заявил Л. Брежнев 10 декабря 1980 года, выступая в Дели перед индийскими парламентариями. — Мы готовы активно работать вместе с другими заинтересованными государствами в этом направлении. Мы считаем, что Индийский океан был и остается сферой жизненных интересов расположенных на его берегах государств, а не каких-либо других».

Стремясь придать вопросу о превращении этого района в зону мира практический характер, Советский Союз в 1977—1978 годах вел двусторонние переговоры с США об ограничении и последующем сокращении военной деятельности в Индийском океане. Переговоры эти, как все мы сегодня понимаем, американская сторона прервала именно потому, что они мешали осуществлению милитаристских планов США в районе Индийского океана. Осуществляемое сейчас Соединенными Штатами наращивание их военного присутствия в этом океане, создание там постоянных военных баз (в частности, мощной базы на острове Диего-Гарсия) идет вразрез с волей народов, усиливает напряженность, создает угрозу новых опасных военных конфликтов.

Серьезный вклад в обсуждение практических мер по превращению этого района в зону мира могла бы внести, как считают прибрежные государства, международная конференция по Индийскому океану, которая должна быть созвана по решению ООН в 1981 году. Советский Союз, поддерживая решение ООН, принимает активное участие в подготовке международного форума. Вместе со всеми миролюбивыми странами он готов сделать все необходимое для превращения Индийского океана в зону мира, а также Средиземноморья — района, где военная напряженность достигает временами опасных масштабов. В мае 1980 года государства — участники Варшавского Договора выдвинули широкую программу действий, направленных на укрепление мира, на ослабление военной напряженности в районе моря, омывающего берега Европы, Африки и Азии. Эта программа включает распространение на этот район мер доверия, сокращение в этом районе вооруженных сил, вывод из Средиземного моря военных кораблей, несущих ядерное оружие, отказ от размещения такого вооружения на территории средиземноморских европейских и неевропейских ядерных стран.

Итак, Индийский океан и Средиземноморье. Лишь два района? Нет, социалистическими странами вопрос сегодня поставлен гораздо шире. Страны эти предложили также приступить к рассмотрению — например, в рамках ООН — вопроса об ограничении и понижении уровня военного присутствия и военной деятельности в соответствующих районах, будь то Атлантический, Индийский или Тихий океан, Средиземное море или Персидский залив.

Как долго Запад будет определять свое отношение к этому предложению, покажет будущее. Но вопрос поставлен — прямо, широко, с расчетом на мирное будущее человечества.

Константин БОРИСОВ.
(АПН).

НА ОДНОЙ из последних пресс-конференций Олимпиады-80 корреспондент французского журнала «Экспресс» спросил: «Можно ли через 3—6 месяцев приехать и убедиться, что олимпийские объекты будут использоваться москвичами?»

Что касается спортивных сооружений, то корреспонденту «Экспресса» достаточно было задержаться в Москве на несколько дней, чтобы убедиться в этом. Заселение же Олимпийской деревни началось во второй половине октября, то есть через два с половиной месяца после Игр. Кстати, первым заселился дом, в котором жили французские спортсмены.

Решением Моссовета все 3 438 квартир Олимпийской деревни распределены среди рабочих и служащих

ния «Рубин» Евгения Чайкина. Все они остались довольны и своим новым жильем, и районом.

По уровню сервиса Олимпийская деревня может служить эталоном оптимальной организации жилой среды. Здесь есть все, что необходимо для нормальной жизни, — школы и детские сады, поликлиника и предприятия торгового-бытового обслуживания, кинотеатр и концертный зал, спортивные сооружения. Причем все это расположено в радиусе нескольких минут ходьбы от любого жилого дома.

Егений Стамо, один из авторов проекта, говорит, что перед архитекторами была поставлена задача совместить требования, предъявляемые к олимпийским сооружениям подобного

ПО УРОВНЮ СЕРВИСА СЛУЖИТ ЭТАЛОНОМ

ОЛИМПИЙСКАЯ ДЕРЕВНЯ ПРОДОЛЖАЕТ ЖИТЬ

московских предприятий, жителей расположенных по соседству районов.

Квартиры рассчитаны на разный демографический состав семьи. Одна больше всего двух- и трехкомнатных полезной площадью 55 и 80 квадратных метров. Все комнаты в них изолированы, имеются холл, прихожая, два встроенных шкафа, лоджия или балкон. Большая кухня, оснащенная электрической плитой, может одновременно служить и столовой. Интерьер отделан синтетическими материалами, керамикой и деревом. Предусмотрены все виды коммунальных услуг (централизованное отопление, холодная и горячая вода, электричество, телефон, телеантенна, радио, два автоматических лифта — пассажирский и грузовой). Строительство каждой такой квартиры обошлось в 13 тысяч рублей. Однако, как сообщили в городском Управлении по учету и распределению жилья, ни одна квартира в Олимпийской деревне не будет реализована за деньги. Все жилье сдается в бессрочную аренду за невысокую плату — примерно 4—5 процентов бюджета семьи (включая и взносы за коммунальные услуги), т. е. по такому же принципу, по которому в Москве ежегодно заселяется около 90 тысяч новых квартир.

В бывшей Олимпийской деревне будет жить примерно 14 тысяч москвичей. Первыми ее новоселами стали семьи ветеранов минувшей войны пенсионеров Александра Серебрякова и Бориса Юдина, а также инженера-конструктора Семена Горшкова, техника московского завода «Машиноаппарат» Натальи Данилиной, регулировщика производственного объедине-

типа, с послеолимпийским назначением деревни. Вот почему, сказал архитектор, мы сразу предусмотрели совершенно не обязательные в структуре Олимпийской деревни объекты: школы, детские сады и ясли.

Сейчас такую предусмотрительность можно оценить по достоинству: бывшая Олимпийская деревня в кратчайший срок стала жилым районом с полным набором элементов городской инфраструктуры. Два месяца подготовительного периода были использованы главным образом на вывоз мебели гостиничного типа, которую охотно закупили подмосковные дома отдыха, санатории и пансионаты, и устройство детских игровых площадок. В будущем рядом с культурным центром будут построены два туристских комплекса.

Учитывая многочисленные пожелания москвичей, в память о всемирном празднике спорта Моссовет принял решение сохранить за микрорайоном его прежнее название — Олимпийская деревня.

Сейчас здесь все, как и в обычном московском жилом районе. По утрам самые маленькие спешат в детские сады и ясли, чуть постарше — в школу, взрослые — на работу (между деревней и ближайшей станцией метро «Юго-Западная» по двум маршрутам курсируют автобусы городского общественного транспорта). В 9 часов распахивает двери огромный продовольственный магазин — «универсам», рекламный стенд у культурного центра приглашает посмотреть новый фильм, побывать на концерте популярного эстрадного ансамбля.

Александр ДЕДУЛ.

У народзе гавораць: «Добрая песня — справа дапамога», «Песню спяш — палавіну работы зробіш». Любяць у Беларусі песню. А выканаўцы — паважаныя людзі ў вёсцы. Возьмем для прыкладу народны фальклорны ансамбль «Лявоніха» з саўгаса «Сцяг Кастрычніка» Бярэзінскага раёна. Без самадзейных артыстаў не толькі свята, але і вясельле, і радзіны не абыходзяцца. Ездзяць яны і ў суседнія гаспадаркі, і ў самыя далёкія куткі Міншчыны. І ўсюды іх прымаюць шчыра, як дарагіх гасцей. У іх рэпертуары — песні на любы густ: старадаўнія і сучасныя, задушэўныя і вясёлыя, жартаўлівыя і сатырычныя. НА ЗДЫМКУ: гошцем адной з мастацкіх выставак у Мінску быў ансамбль «Лявоніха».

ПЕРШАЯ ТЭЛЕПЕРАДАЧА АДБЫЛАСЯ 25 ГАДОУ НАЗАД

СУБЯСЕДНІК, ДАРАДЧЫК, СЯБРА

Навагодні святы, што мінулі зусім нядаўна, яшчэ раз паказалі ўладу тэлебачання, яго ролю ў нашым жыцці. Многія ахвотна і дасціпна жартуюць над гэтым, але... жыццё ёсць жыццё. Келіхі з шампанскім і яны ўзімаюць пад перазвон маскоўскіх курантаў, праслухаўшы перад тым урадавае віншаванне савецкаму народу.

І вось зусім свежае здарэнне. Мае сябры, у якіх раптоўна сапсаваўся тэлевізар, разам са сваімі гасцямі мусілі пайсці да суседзяў. Бо стала ўжо традыцыяй: фонам навагодняга застолля павінны быць тэлепраграмы «Блакітны агеньчык» і «Музычны калейдаскоп». Як вы да гэтага ставіцеся? Вас гэта радуе? З такім пытаннем звярнулася я да Генадзя БУРАЎКІНА, старшыні Дзяржкамтэта БССР па тэлебачанні і радыёвяшчанні.

— Радуе і трывожыць адначасна. Усяго 25 гадоў назад, першага студзеня 1956 года, дыктар Тамара Бастун пачала першую праграму Беларускага тэлебачання. Мы асвойвалі новую справу аднымі з першых у краіне. Тэлевізары таго часу, калі вы памятаеце, былі з маленькімі экранамі. І ўсё ж гэтае «хатняе кіно» ўспрымалася як дзіва. Людзі з цікавасцю глядзелі любую перадачу. Пачынала беларуская студыя з праграмы навін, з «Хронікі дня», потым пайшлі фільмы, спектаклі. Удасканальваліся формы падачы матэрыялу, больш шырокай, грунтоўнай становілася гаворка перад тэлекамерай. І таму сённяшняя папулярнасць тэлебачання мяне радуе. А трывожыць якаясь перадача, прычым не толькі тэхнічная. Сучаснага глядача не ўразаць ні памер экрана, ні шматколернасць. Ён хоча відовішча цікавага, змястоўнага, арыгінальнага.

— І колькасць тэлегледачоў вырасла...

— Так. У 1956 годзе ў рэспубліцы было каля 4 тысяч тэлевізараў. Цяпер іх амаль 2,5 мільёна. Амаль уся Беларусь, дакладней, 96 працэнтаў яе жыхароў, могуць прымаць першую праграму, крыху менш — другую. Далейшае развіццё сеткі рэтрансляцыйных станцый паступова вырашыць праблему якаснага прыёму ўсіх праграм Беларускага і Цэнтральнага тэлебачання. Дадам, што ўсе абласныя цэнтры, акрамя Магілёва, маюць уласныя студыі.

— У снежні ў рэспубліканскім друку з'явіліся наведанні, што Беларусь пераводзіць рэспубліканскую праграму на асобны канал. А паколькі я таксама тэлегледач і пераканалася ў гэтым «пераходзе», то хачу папытаць, чым ён выкліканы?

— Патрэба ў такім рашэнні наспела даўно. Бо, уключаючы свае перадачы ў розныя праграмы, мы час ад часу перакрывалі некаторыя папулярныя перадачы Цэнтральнага, маскоўскага тэлебачання і мелі нараканні ад глядачоў. І для супрацоўнікаў тэлестудыі было шмат нязручнасцей. Стрымлівала нас тэхніка. Цяпер справа вырашана. Перадачы мы «развялі». На першы план выходзяць творчыя праблемы.

— Генадзь Мікалаевіч, якія перадачы беларускай студыі найбольш папулярныя?

— Розныя конкурсы. Сярод іх ёсць сапраўдныя доўгажыхары. «Вас выклікае Спартландыя» і «Чырвоныя гваздзікі» — гэтыя дзіцячыя спартыўны і песенныя конкурсы існуюць па дзесяты гадоў. Апошнім часам у лідэры выйшлі перадачы для моладзі — музычна-танцавальная «Дыска-тэка», «Акцэнт» (тут ідзе сур'езная гаворка аб этыцы і стылі), а таксама часопіс «Роднае слова», цыкл «Памяць», літаратурны клуб «Ліра». Нязменную цікавасць выклікае інфармацыйная «Панарама навін».

— Перадачы глядзяць мільёны людзей рознага ўзросту, з рознай адукацыяй, схільнасцямі і густамі. Як вы заваўваеце іх увагу, іх сімпатыі?

— Дыферэнцыруючы і спецыялізуючы перадачы. Асобныя рэдакцыйны рыхтуюць перадачы для дзяцей і юнацтва, аматараў спорту ці мастацтва, для работнікаў прамысловасці або сельскай гаспадаркі. Тэлежурналіст, каментатар павінен глыбока ведаць тэму, з якой выходзіць на экран, умець кантактаваць з людзьмі, быць асобай. Мы бачым мэту сваёй дзейнасці не ў абслугоўванні глядача, а ў яго выхаванні, у набліжэнні кожнага чалавека да ідэала нашага гра-

мадства — гарманічна развітай асобы. Таму мы імкнёмся паглыбляць веды тэлегледачоў, падтрымліваць іх сацыяльную актыўнасць, наводзіць на роздум.

— Як вы вызначаеце эфектыўнасць сваёй работы?

— Беларускае радыёвяшчанне і тэлебачанне мае сацыялагічны адзел, які займаецца апытаннем глядачоў, сустрэчамі з імі, прапановае анкеты. Аб'ектыўны паказальнік і пісьмы, якіх мы атрымліваем за год амаль 150 тысяч. Сярод іх многа крытычных заўваг, дзелавых прапаноў, прэтэнзій, пажаданняў. Кожную слухную думку прымаем. Даследуюцца праблемы тэлебачання таксама супрацоўнікамі факультэта журналістыкі Белдзяржуніверсітэта, Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР.

— А хто рыхтуе спецыялістаў для тэлебачання? Журналістаў, я ведаю, выпускае Беларускае ўніверсітэт...

— «Сваіх» мы маем таксама мастакоў, рэжысёраў — летась быў спецыялізаваны выпуск, людзі вучыліся ў мінскім тэатральна-мастацкім інстытуце па нашых накіраваннях. Тэлебачанне — мастацтва калектыўнае, тут і ад работы асвятляльніка, гримёра, тэхніка відэазапісу якасць перадачы залежыць не менш, чым ад знаходак сцэнарыста ці рэжысёра.

— Ці можна нейкім чынам вызначыць месца Беларускага тэлебачання ў параўнанні са студыямі іншых рэспублік?

— А па якіх паказчыках вы будзеце рабіць параўнанні? Па якасці, па надзейнасці вяшчання мы сярод лепшых. Маюць усеагульны ўзнагароды, прэміі. Створаныя на нашай студыі тэлефільмы — за пяцігодку іх было 72 — ішлі па Цэнтральнаму тэлебачанню. «Хлопец з вёскі Белае» — нарыс пра касманаўта Уладзіміра Кавалёнка і некалькі іншых фільмаў атрымалі прызы і дыпломы на ўсеагульных фестывалях. Гэта сведчыць пра творчы ўзровень нашай работы. Ну, і зусім свежы прыклад. Днямі Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР тром работнікам Беларускага тэлебачання прысвоіў ганаровыя званні, а чатырнаццаць узнагародзіў граматамі і Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

— Мы з вамі гутарым з нагоды 25-годдзя тэлебачання і, зразумела, «ходзім» усё вакол «хатняга экрана». Але Дзяржкамтэт, які вы ўзначальваеце, мае ў сваім падпарадкаванні і радыё. То, калі ласка, некалькі слоў і пра гэты бок дзейнасці.

— Часам даводзіцца чуць, што тэлебачанне выціскае з паўсядзённага ўжытку кіно і радыё. Але аб'ектыўныя даследаванні абвяргаюць такую думку. Радыё ў Беларусі вельмі папулярнае. Асабліва на вёсцы: першую інфармацыю аб падзеях у краіне і свеце тут часцей за ўсё людзі атрымліваюць праз радыё. Жыхары рэспублікі маюць сёння 2,2 мільёна радыёпрыёмнікаў і 3,5 мільёна радыётрансляцыйных кропак. Па забяспечанасці на душу насельніцтва — першае месца ў Савецкім Саюзе. Адна з прычын такой папулярнасці — зручнасць радыё. Малагабарытныя транзістары людзі бяруць з сабой у паездку, у лес, на пашу і г. д.

— Многа гадоў я з цікавасцю сачу за творчасцю паэта Генадзя Бураўкіна. А інтэрв'ю браць давялося ў дзяржаўнага дзеяча... Тэлебачанню і радыёвяшчанню, я лічу, пашанцавала, што кіраўнік — творчая асоба. Гавару пераканана, бо тэлевізар і радыё ўключаю і штодня. Колькі турбот дае вам пасада, магу ўявіць, пасядзеўшы ў прыёмнай, у кабінце, шмат дзён спрабуючы дазваніцца да вас. Карыстаючыся шчаслівай нагодай, хачу павіншаваць паэта Генадзя Бураўкіна з прысуджэннем Дзяржаўнай прэміі БССР імя Янкі Купалы за 1980 год і задаць пытанне, якое трывожыць і іншых прыхільнікаў вашага таленту: ці не замяняюць службовыя абавязкі паэзію?

— За віншаванне дзякуй. А наконце іншага — імкнуса невучыцца так размяркоўваць свой час, каб хапала на ўсё. У першую чаргу раблю тое, што лічу найбольш важным сёння.

Гутарку вяла
Вялікіна ТРЫГУБОВІЧ.

Тысячы школьнікаў Гродна пабывалі ў дні зімніх канікул у абласным драматычным тэатры. Тут Дзед Мароз і Снягуркачка вадзілі карагоды, а акцёры паставілі спектакль-казку С. Маршака «Гора баяцца — шчасця не бачыць». НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля «Гора баяцца — шчасця не бачыць». Фота А. ПЕРАХОДА.

ВЫДАВЕЦТВО — ОРДЭН ДРУЖБЫ НАРОДАЎ

СТАРЭЙШАЕ Ў РЭСПУБЛІЦЫ

18 студзеня сёлета спаўняецца шасцідзесяты гадоў выдавецтву «Беларусь». Яго дзейнасць пачалася ў 1921 годзе, калі была прынята пастанова Прэзідыума Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР «Аб стварэнні Дзяржаўнага выдавецтва Беларусі і цэнтралізацыі друкарскай справы». У першы год выдавецтва выпусціла 196 назваў кніг тыражом звыш паўтара мільёна экзэмпляраў.

У перыяд першых пяцігодкаў Дзяржаўнае выдавецтва БССР ператварылася ў магутны цэнтр культурнай і асветніцкай дзейнасці. Яно ўнесла вялікі ўклад у развіццё беларускай нацыянальнай культуры, літаратуры, мастацтва, у далучэнне працоўных рэспублікі да невычэрпных крыніц культурнай і літаратурнай спадчыны братніх народаў Савецкага Саюза і зарубажных краін.

Не спыніла сваю работу выдавецтва і ў гады Вялікай Айчыннай вайны. У раёны, часова акупіраваныя ворагам, паступалі лістоўкі, плакаты, газеты і брашуры, якія праўдзіва расказвалі аб усенароднай барацьбе супраць акупантаў.

Дзяржаўнае выдавецтва БССР з'явілася базай для стварэння новых

спецыялізаваных выдавецтваў: «Народная асвета», «Ураджай». У 1964 годзе яно атрымала назву «Беларусь», якую носіць і зараз. Выдавецтва з'яўляецца шматпрофільным. Яно выпускае грамадска-палітычную, вытворчатаэхнічную, медыцынскую, фізкультурна-спартыўную, мемуарную і музычную літаратуру, а таксама выяўленчую прадукцыю.

Значную колькасць альбомаў выдавецтва выпускае на асноўных замежных мовах. Напрыклад, за апошнія гады турысты і госці нашай рэспублікі змаглі пазнаёміцца з такімі альбомамі, як «Беларусь», «Врост», «Брэсцкая крэпасць-герой», «Хатынь», «У імя жыцця», «Жанчыны Савецкай Беларусі», «Дзяржаўны мастацкі музей БССР», «Мінск алімпійскі» і іншыя.

Цяпер «Беларусь» штогод выпускае да 300 назваў кніг, брашур, альбомаў і іншай друкаванай прадукцыі агульным тыражом каля 8 мільёнаў экзэмпляраў.

За плённую работу на ніве культурнага будаўніцтва і ў сувязі з юбілеем выдавецтва «Беларусь» узнагароджана ордэнам Дружбы народаў.
В. ПОЛЯК.

РЫХТУЕЦА БЕЛАРУСКІ НУМАР

Сумеснае балгара-савецкае камсамольскае выданне «Дружба» з альманаха вырасла ў часопіс з двухмесячнай перыядычнасцю і, такім чынам, атрымала магчымасць шырока асвятляць жыццё дзвюх братніх краін. У аб'яднанай рэдакцыі часопіса ўзнікла ідэя — мэтанакіравана расказаць пра асобныя савецкія рэспублікі, прысвяціўшы ім спецыяльныя нумары.

Вялікая цікавасць у рэдакцыі гэтага інтэрнацыянальнага маладзёжнага часопіса і да жыцця беларускага народа, яго гісторыі і культуры. Таму сталіца нашай рэспублікі наведала група супрацоўнікаў «Дружбы»: ад савецкай рэдакцыі — намеснік галоўнага рэдактара А. Па-

ляшчук і мастацкі рэдактар К. Самёнаў, ад балгарскай — Ю. Зікулава і Т. Тончаў. Госці гутарылі з народным мастаком СССР М. Савіцкім, наведалі музей Вялікай Айчыннай вайны і іншыя славутасці Мінска. Адбылася цікавая сустрэча і ў Саюзе пісьменнікаў, у якой прынялі ўдзел першы сакратар праўлення СП БССР і член рэдкалегіі часопіса «Дружба» Н. Гілевіч, галоўны рэдактар часопіса «Малодось» В. Зуёнак, намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Польмя» Г. Пашкоў, пісьменнікі У. Аніскавіч і В. Нікіфаровіч. У час шчырай, зацікаўленай гутаркі былі зроблены наметкі нумара, прысвечанага Беларусі, які выйдзе ў 1981 годзе.

ТРЭЦЯЯ ЎЗНАГАРОДА

Карціны, створаныя на студыі «Беларусьфільм», усё часцей становяцца ўдзельнікамі аўтарытэтных міжнародных кінафестываляў у Італіі, Францыі, Іспаніі, Югаславіі, Чэхаславакіі, Польшчы і іншых краінах. Нядаўна створаныя на нашай студыі маладым рэжысёрам В. Рубінчыкам па аднайменнай аповесці У. Караткевіча двухсерыйная стужка «Дзікае паляванне караля Стаха» пабывала ўжо на многіх адказных аглядах кінамастацтва.

А ў Парыжы на X Міжнародным кінафестывалі навукова-фантастычных фільмаў гэтая стужка была ўдасгоена спецыяльнага дыплама журы. Гэта трэцяя міжнародная ўзнагарода беларускаму фільму. Першы прыз ён атрымаў у Манрэалі (Канада). У Католіцы (Італія) на I Міжнародным кінафестывалі дэтэктыўных і таямнічых фільмаў стужка рэжысёра В. Рубінчыка была ўдасгоена першай прэміяй.

ТЭАТРАЛЬНАЯ СЯМ'Я УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

У ІМЯ ВЫСАКАРОДНАЙ СПРАВЫ

Летась грамадскасць Беларусі адзначыла важную падзею культурнага жыцця рэспублікі — 60-годдзе з дня ўтварэння трупы Галубка.

Гэта з'ява ў беларускай сцэнічнай творчасці была настолькі арыгінальнай і своеасаблівай, што не мае сабе падобнага прыкладу ва ўсёй гісторыі сусветнага тэатральнага мастацтва. Сучаснікі параўноўвалі гэты адметны калектыў з «тэатрам Шэкспіра», «тэатрам Малера», адшуквалі іншыя вядомыя аналогіі, надавалі яму розныя афіцыйныя назвы — «Другая беларуская дзяржаўная трупа», «Беларускі дзяржаўны вандруючы тэатр», «Беларускі трэці дзяржаўны драматычны тэатр», але ўсе яны паступова адпалі і засталася адна назва — «тэатр Галубка».

Праіснаваў ён 17 гадоў, стварыў звыш 70 арыгінальных спектакляў, якія ўбачылі некалькі мільёнаў глядачоў. Яго дзейнасць складала цэлую эпоху ў нацыянальным тэатральным мастацтве.

Аб яркім творчым жыцці гэтага калектыва можна гаварыць бясконца: успамінаць шматбаковую працу самога У. Галубка — выдатнага чалавека і арганізатара, рэжысёра, акцёра, драматурга, мастака, музыканта, расказваць пра яго п'есы, на якіх развіваўся і рос гэты тэатр, спыніцца на лёсе яго папярэднікаў, прайсціся па шляхах яго вандровак у «мядзведжыя куткі» Беларусі 20—30-х гадоў, нагадаць сардэчныя выказванні яго ўсхваляваных глядачоў... Усё гэта надта цікава і складае вялікую аповесць аб яркім жыцці геніяльнага чалавека і яго таленавітых таварышаў.

Уласнай невычэрпнай энергіяй, звышчалавечымі намаганнямі адшукваў калісьці Галубок самародкаў у народзе, гуртаваў з іх свой тэатр. За шмат гадоў дзейнасці калектыву прайшло іх праз гэту сцэну некалькі соцень. Многія потым ад Галубка выйшлі ў шырокі свет, сталі буйнымі дзеячамі рэспублікі, вучонымі, настаўнікамі, знакамітымі артыстамі і рэжысёрамі, кіраўнікамі гурткоў мастацкай самадзейнасці.

Калісьці на заклік старэйшага сабрата па яру — будаваць новы беларускі тэатр — ахвотна адклікнуліся маладыя пісьменнікі Аляксандр Дудар і Міхась Чарот. Разам з імі з «Беларускай хаткі» прыйшлі былыя ветэраны Марыя Драздова і Марыя Палякова, сталар Баляслаў Бусел, наборшчык-друкар Іосіф Крышкі, які і стаў асноўнай апорай Галубка на першых кроках яго дзейнасці. Затым пацягнуліся да яго і іншыя здольныя людзі, беларуская тэатральная моладзь. Гэта вясковая настаўніца Надзея Клячко, юныя артысткі Таццяна Бандарчык і Стэфанія Станюта, петраградскі рабочы-металіст Андрэй Блажэвіч, сусе-

дзі Галубка па мінскай ускраіне, сыны чыгуначнікаў — Антон Згіроўскі, Уладзімір Дзядзюшка, Канстанцін Быліч, Апанас Мархель, студэнт Уладзімір Сянько і шмат іншых людзей, з якімі пазней Уладзіслаў Галубок здабыў славу свайму тэатру.

Але на першых кроках для Галубка асновай з'яўлялася яго ўласная тэатральная сям'я, якая ўжо сама па сабе была маленькім тэатрам, асноўным ядром, вакол якога групаваліся іншыя людзі. На яе заўсёды абаніраўся сам гаспадар дома, тут знаходзіў узаемамаральнае, падтрымку, добрую параду, дапамогу і творчае натхненне.

Гісторыя ведае нямаля тэатральных сямей. Шмат маецца іх і на Беларусі. Але сям'я У. Галубка — самая паказальная і непаўторная. Складалася яна з васьмі чалавек: бацькі і маці, трох дзяўчынак і трох хлопчыкаў. Кожны член яе быў таленавітым чалавекам. Дзе тут паклапацілася прырода, а дзе Галубок — сказаць цяжка. Бясспрэчна адно, што бацька сам духоўна сфарміраваў сваю сям'ю.

Пашанцавала яму і ў тым, што жонка Ядвіга Петрашкевіч была не толькі спагадлівай, працавітай жанчынай, якая цалкам падзяляла захапленні мужа, мірылася з неўладкаваным і вельмі клапатлівым жыццём Галубка, трымала ўсю хатнюю гаспадарку на сваіх плячах, гадавала і выхоўвала дзяцей, але яна аказалася ў ўдальнай артысткай, яркай выканаўцай многіх складаных роляў, вынаходлівай краўчыхай самых мудрагелістых тэатральных касцюмаў. Аднолькавы захапленні спрыялі агульнай справе.

Дзеці Галубка, якія нарадзіліся да рэвалюцыі ў перыяд паміж 1906—1916 гадамі, выхоўваліся ў атмасферы спачатку літаратурных захапленняў бацькі, а пасля і яго артыстычнай дзейнасці. Усё гэта не магло не паклаці адбітак на маленькіх «галубнятах». Наведванне іх дома беларускімі пісьменнікамі і артыстамі, бясконцыя хатнія гутаркі аб літаратуры і мастацтве, ранняе знаёмства з кнігай, захапленне бацькі жывапісам, развучванне роляў, напісанне п'ес, рэпетыцыі ў доме Галубка — вось тыя ўмовы, у якіх жылі і падрасці яны дзеці. Тут усе рана навучыліся чытаць, маляваць, гулялі «ў тэатр», пісалі «п'есы».

Уладзіслаў Іосіфавіч быў і вельмі клапатлівым сем'янінам. Акрамя лагоднага і памяркоўнага характару бацькі (была і суровасць, калі патрэбна), Галубок валодаў і вялікім педагогічным дарам. Ніхто ў яго доме не сядзеў склаўшы рукі. З малых год дзеці з'яўляліся актыўнымі памочнікамі старэйшых. У кожнага быў свой абавязак.

Больш за ўсё клапаціўся ён, каб дзеці не выраслі гультаямі, недарэкамі. Таму немалую ролю ў гэтым на-

прамку адыгрываў асабісты прыклад. «Мы, яго дзеці, дзівіліся, — успамінае яго дачка Багуслава, — як ён можа столькі працаваць, адкуль у яго сілы, энергія. Позна варыючыся са спектакля, ён, ужо не малады чалавек (ды яшчэ з парокм сэрца), замест адпачынку садзіўся і пісаў п'есу. Усе спяць, а ён піша. І толькі пад раніцу крыху паспіць, а потым ідзе на працу. Ён многа чытаў, вельмі любіў Шэкспіра, маляваў карціны, сачыў за нашай вучобай у школе, хацеў, каб усе мы вучыліся ў інстытуце, гаварыў, што самому яму не давалася многа вучыцца, але нам цяпер дадзена такая шырокая магчымасць».

Бацька імкнуўся выхаваць у дзецях любоў да прыроды, высокую гуманнасць і ўнутраную гармонію. Вядома, што ў хаце была заўсёды якая-небудзь жывая істада. Неяк падарыў ім бацька маленькага зайца. Дзеці пецілі і моцна палюбілі яго. Звярок вырас разумным, пазнаваў гаспадара па кроках. Жыў тут між дзяцей і мудры гусь, і лясны вожык, і нават сарока. Усім было ў хаце весела і ўтульна.

Выраслі дзеці Галубка дастойнымі людзьмі. Бацька вельмі ганарыўся, што старэйшы яго сын Эдуард стаў навуковым супрацоўнікам Акадэміі навук БССР, Вільгельміна — мастаком, адна дачка — урачом, а другая — аграномам. Два малодшыя сыны былі спецыялістамі па электрычнасці і механізацыі. У час Вялікай Айчыннай вайны ўсе сыны загінулі, абараняючы Радзіму.

Але гэта было потым. А ў 1920 годзе сям'я Галубка працавала на тэатр.

Далучаць малых да тэатра Галубок пачаў з тых дзён, як і сам захапіўся сцэнай. Маленькія дзяўчынкі спявалі ў канцэртах, дэкламавалі вершы, выконвалі дзіцячыя ролі ў п'есах. Асаблівы талент артысткі праявіўся ў дачкі Вільгельміны, якая з бацькам, а іншы раз і без яго працавала ў «Першым беларускім таварыстве драмы і камедыі», а потым і Беларускай дзяржаўнай тэатры, разам з дарослымі атрымвала харчовы паёк, грошы, што з'яўлялася падмогай для сям'і. «Я вельмі ганарылася тым, што дапамагаю бацьку пракарміць сям'ю. Нялёгка было і вучыцца, і развучваць ролі, хадзіць на рэпетыцыі і спектаклі, а ўночы вяртацца дамоў».

Здольнасці драматычнай артысткі выявіліся ў Ядвігі Аляксандраўны, і ёй было адведзена важнае месца ў рэпертуары. «Разам з бацькам, — сведчыць Міла Галубок, — падзяляла ўсе радасці і нягоды мая маці — яна таксама іграла ў тэатры, любіла сцэну і перажывала, калі не магла ўдзельнічаць у паездках па Беларусі, бо дома заставалася шэсць чалавек дзяцей, якіх не было каму даглядаць».

І гэта яшчэ не ўсё. Галубок перацягнуў у тэатр амаль увесь свой хатні набытак, які патрэбен быў для пастаноўкі п'ес. Не дзеля жарту пісаў хтосьці з крытыкаў, што Галубок, «ідучы на спектакль, забірае з хаты добрую палавіну сваёй маёмасці: здымае фіранкі, абрусы, цягне хусткі, боты, шапкі і іншае. Адным словам — усё на сцэну».

Можа ўзнікнуць думка: ці не абзольваў Галубок сваю сям'ю фанатычнымі адносінамі да тэатра, ці не надта эксплуатаваў і знісільваў працаўдзяцей, адбіраючы ў іх сон і адпачынак? Не, гэта не эксплуатацыя, а наглядны педагогічны ўрок на пераадоленне цяжкасцей, загартоўку характару. А ў астатнім — эстэтычная радасць, эмацыянальнае ўзрушэнне, задавальненне ўнутраных патрэб і выхаванне самастойнасці.

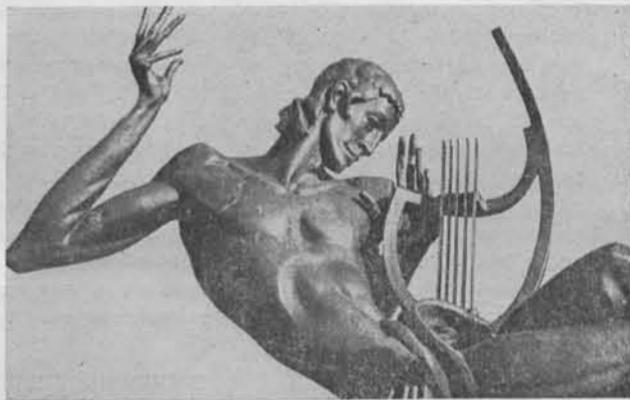
Вынайшаў Галубок і яшчэ адзін карысны занятак для дзяцей на патрэбу тэатра. Гэта штотдзённая рэклама на новыя спектаклі. Заказаць афішы і друкаваць іх у друкарні не хапала сродкаў, ды і не заўсёды была такая магчымасць. А іх патрабавалася нямаля, каб апавясціць увесь горад.

Сам Галубок не толькі маляваў пейзажы, эцюды, дэкарацыі, але і ўмеў пісаць прыгожым шрыфтам кідка ляжаровыя афішы. Каб вызваліць сябе ад гэтай маруднай работы, пачаў прывучаць дзяцей. Такой навукай лепш за ўсё авалодала Багуслава, якая кожную афішу стала рабіць прадметам мастацтва. А ўсё астатняе ляжала на яе братах.

Да месца прывесці тут і яшчэ адзін успамін Багуславы Галубок: «Расклейшчыкамі былі мае браты. Гэта былі вельмі цікавыя сцэнікі: мае браты з вядзёркам, пэндзлем і афішамі і цэлая чарада «балельшчыкаў»-хлапчукоў шумна і весела абклеіваюць плошчы і сцены дамоў. Спецыяльных месцаў для расклеівання афіш не было, але ні разу ніводзін гаспадар не выказаў незадавальнення, наадварот, прасілі, каб хлапчкі наклеілі ім такія прыгожыя афішы. Аднойчы... надвечоркам пайшоў дождж. Мы вельмі захваліліся, што папсуецца нашы вясельныя афішы (яны былі напісаны рознакаляровымі фарбамі), і раніцай пабеглі глядзець, што з імі сталася. І тое, што мы ўбачылі, вельмі здзівіла нас: над кожнай афішай нейкая добрая, клапатлівая рука зрабіла казырок, каб дождж не папсаваў ніводнай афішы».

У гэтым маленькім штрыху любоў і кранальныя адносіны народа да тэатра Галубка, да яго працавітай сям'і, той высакароднай справы, якую так высока цаніў беларускі глядач.

Сяргей ПЯТРОВІЧ,
кандыдат мастацтвазнаўства.

УВАСОБЛЕННЯ ў МЕТАЛЕ

Вуліцы і праспекты, плошчы і скверы нашых гарадоў цешаць вока не толькі новымі архітэктурнымі ансамблямі і стройнымі радамі ліп ці каштанаў, але і манументальнымі помнікамі, дэкаратыўнымі кампазіцыямі.

Міфічны Арфей ля сцен мінскага музычнага вучылішча, бронзавыя фігуркі каля гасцініцы «Мінск» і многія іншыя творы беларускіх скульптараў увасобіліся ў метале ў цэхах сталічнага доследна-эксперыментальнага завода манументальнай скульптуры. Спецыялізаванае прадпрыемства выконвае заказы не толькі для Беларусі. У Літве і на Ук-

раіне, у гарадах Расіі ўстаноўлены адлітыя тут у метале творы мастацтва.

Вясной на Паркавай магістралі Мінска з'явіцца новыя кампазіцыі. Чатыры пазычаныя фігуры, што ўвасобляюць поры года, стануць упрыгажэннем маладой магістралі сталіцы. Усе яны таксама зроблены на заводзе манументальнай скульптуры.

НА ЗДЫМКАХ: адзін з аўтараў дэкаратыўнай кампазіцыі «Поры года» скульптар Юрый ПАЛЯКОУ (злева) і майстар участка зборкі і даводкі мастацкага ліцця Мікалай ПАЦЕЕУ аглядаюць гатовую адліўку; фрагмент дэкаратыўнай скульптуры «Арфей» (скульптар В. ЗАНКОВІЧ); «Вясна» — частка дэкаратыўнай кампазіцыі «Поры года». Фота Я. КАЗЮЛІ.

ДЗЕСЯЦЬ ЛЕПШЫХ СПАРТСМЕНАЎ БЕЛАРУСІ

ПА ТРАДЫЦЫІ ФЕДЭРАЦЫЯ СПАРТЫЎНЫХ ЖУРНАЛІСТАЎ БССР І РЕДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ФИЗКУЛЬТУРНИК БЕЛАРУСІ» ПРАВЯЛІ ПЕРАДНАВАГОДНІ КОНКУРС «ДЗЕСЯЦЬ ЛЕПШЫХ СПАРТ-

СМЕНАЎ БЕЛАРУСКАЙ ССР 1981 ГОДА». У ГЭТЫМ ТРАДЫЦЫЙНЫМ РЕФЕРЭНДУМЕ УДЗЕЛЬНІЧАЛІ СПАРТЫЎНЫЯ ЖУРНАЛІСТЫ І АМАТАРЫ СПОРТУ, БОЛЬШ ЧЫМ З 60 ГАРАДОЎ І НАСЕЛЕ-

НЫХ ПУНКТАЎ. ПРЫЧЫМ НЕ ТОЛЬКІ З БЕЛАРУСІ, АЛЕ І З ІНШЫХ РЭСПУБЛІК КРАІНЫ. НАЙБОЛЬШУЮ КОЛЬКАСЦЬ АЧКОЎ ЖУРНАЛІСТЫ І АМАТАРЫ СПОРТУ АДАЛІ ГЕРОЯМ АЛІМПІЯДЫ-80. СПАРТСМЕНАМ НУМАР АДЗІН НА-

ЗВАНЫ ТРОХРАЗОВЫ ЧЭМПІЁН ГУЛЬНЯЮ ВЯСЛЯР УЛАДЗІМІР ПАРФЯНОВІЧ. ВОСЬ ЯК ВЫГЛЯДАЕ СПІС ДЗЕСЯЦІ ЛЕПШЫХ СПАРТСМЕНАЎ БЕЛАРУСІ ПА КОЛЬКАСЦІ НАБРАННЫХ АЧКОЎ.

Уладзімір ПАРФЯНОВІЧ

Тройчы на Маскоўскай Алімпіядзе падымаўся на вышэйшую прыступку п'едэстала гонару вясяляр-байдарачнік з Беларусі, заслужаны майстар спорту СССР Уладзімір Парфяновіч. За апошнія два гады неаднаразовы чэмпіён краіны, які ўдзельнічаў амаль ва ўсіх буйнейшых міжнародных рэзатах, не ведаў паражэнняў. Уладзімір Парфяновіч увайшоў у дзесятку лепшых спартсменаў СССР па выніках мінулага года.

Леанід ТАРАНЕНКА

Незадоўга да Маскоўскай Алімпіяды беларускі штангіст упэўнена выйграў чэмпіянат Еўропы ў вазе да 110 кілаграмаў. Не было яму роўных і на Алімпійскіх гульнях-80. Стала ўжо добрай традыцыяй для заслужанага майстра спорту СССР Леаніда Тараненкі — амаль што на ўсіх спаборніцтвах устанавіваць сусветныя рэкорды.

Нэлі КІМ

Яна ўжо ветэран сярод гімнастак. Але настойлівыя трэніроўкі і ўпартасць дапамагаюць заслужанаму майстру спорту СССР Нэлі Кім заўсёды падтрымліваць высокую спартыўную форму. З 1973 года ўваходзіць у склад зборнай краіны. І абараняе яе гонар выдатна. Нэлі Кім — неаднаразовая чэмпіёнка свету, Еўропы, СССР. А на Алімпіядзе-80 стала чэмпіёнкай у вольных практыкаваннях і камандным турніры.

Аляксандр ПАРТНОЎ

Сваю першую вялікую перамогу заслужаны майстар спорту СССР па скачках з трампліна ў вяду Аляксандр Партноў атрымаў у 1979 годзе, калі стаў уладальнікам Кубка Саветаў Саюза. А праз год выйграў дома, у Мінску, і міжнародны турнір «Вясеннія ластаўкі». Гэтая перамога адкрыла маладому спартсмену шлях на Алімпіяду-80. А ў Маскве мінчанін у напружанай барацьбе з мацнейшымі скакунамі свету з трампліна ў вяду выйграў «золата» Гульняў.

Віктар СІДЗЯК

З усёй дзесяткі лаўрэатаў года самы тытулаваны — заслужаны майстар спорту СССР Віктар Сідзьяк. Чатыры разы ўдзельнічаў беларускі фехтавальшчык у Алімпійскіх гульнях і ні разу не вяртаўся без узнагарод. Восі і на Маскоўскай Алімпіядзе яму быў уручаны залаты медаль за камандную перамогу па фехтаванню на шаблях. Летась Віктар Сідзьяк быў прызнаны лепшым фехтавальшчыкам па класіфікацыі ФІЕ.

Алена ХЛОПЦАВА

У зборнай камандзе Саветаў Саюза па акадэмічнаму веславанню спартсменка з Мінска славіцца як адна з самых надзейных партнёраў. Не выпадкова на першынствах краіны і міжнародных спаборніцтвах экіпажы дзюек парных і чарцвёрак, у складзе якіх была Алена Хлопчава, як правіла, займаюць толькі першыя месцы. У двойцы парнай заслужаны майстар спорту СССР Алена Хлопчава на Алімпіядзе-80 заваявала залаты медаль.

Алег ЛОГВІН

Заслужаны майстар спорту СССР Алег Логвін упершыню ўдзельнічаў у Алімпійскіх гульнях, якія адбыліся ў Маскве. Дэбютант у каманднай шасейнай велогонцы на сто кіламетраў заваяваў залаты медаль. Да гэтага мінчанін Алег Логвін быў чэмпіёнам Саветаў Саюза ў 1979 і ў 1980 гадах.

Віктар УГРУМАЎ

Званне заслужанага майстра спорту СССР беларускаму наезніку было прысвоена за паспяховае выступленне на Алімпіяде-80. Тут Віктар Угрумаў стаў чэмпіёнам у камандным турніры, Вялікім прызе і прызёрам у асабістых спаборніцтвах. Да гэтага спартсмен, які жыве пад Мінскам, не раз выйграваў першынство Саветаў Саюза.

Таццяна ІВІНСКАЯ

Гэтая спартсменка выступае за мінскі «Гарызонт» — баскетбольную каманду вышэйшай лігі СССР. Двойчы Таццяна Івінская станавілася чэмпіёнам Еўропы сярод юніёраў. А на Маскоўскай Алімпіядзе-80 беларуская спартсменка стала чэмпіёнкай Гульняў у складзе зборнай каманды краіны. Ёй прысвоена званне заслужанага майстра спорту СССР.

Аляксандр РАМАНЬКОЎ

Спартыўны свет добра ведае гэтага рапірыста. Заслужаны майстар спорту СССР, неаднаразовы чэмпіён свету і Алімпійскіх гульняў, шматразовы чэмпіён краіны... У Беларускага спартсмена многа высокіх тытулаў. На апошняй Алімпіядзе ў Маскве Аляксандр Раманькоў атрымаў сярэбраны і бронзавы медалі.

ПЯЕ РОГ

Больш стагоддзя не гучаў старажытны беларускі музычны інструмент — турыны рог, або сурма. Яго вярнуў да жыцця рэстаўратар і збіральнік рэдніх народных інструментаў В. Пузыня.

У рога — моцны густы тэмбр, мяккае і багатае адценнямі гучанне. Па вонкава-

му выгляду інструмент, даўжыня якога каля паўтара метра, нагадвае малдаўскую трэмбіту і ўзбекскі карнай. Спачатку рабілі яго з рога магутных быкоў-тураў, якія насялялі палескія лясы. Пазней пачалі вырабляць з дрэва. Трубы кліч сурмы апавяшчаў аб перагоне плытоў па раце, служыў паляўнічым і пастухам, упрыгожваў сялянскія святы.

Шмат гадоў выношваў

майстар ідэю рэстаўрацыі сурмы. Ён ездзіў па далёкіх палескіх вёсках, пабываў у Малдавіі, Узбекістане, Арменіі, вывучыў там блізкія па форме і гучанню нацыянальныя інструменты.

Цяпер унікальны пячучы рог перададзены аркестру народных інструментаў Імя Андрэева. Яго гучанне пачулі ўдзельнікі VIII з'езда кампазітараў Беларусі.

Л. КОЗНА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 92